

X. 5. Potravinársky priemysel

Najvýznamnejším nositeľom elektrifikácie v potravinárstve boli cukrovary. V medzivojnovom období úzko spolupracovali so všeužitocnými podnikmi a dodávali elektrickú energiu do ich sietí. Na Slovensku pracovalo deväť veľkokapacitných cukrovarov. Jeden z najväčších bol cukrovar v Trebišove. Mal tepelnú elektrárňu s výkonom 1000 kW, ktorej časť dodával VSE. Cukrovary koncom tridsiatych rokov začali modernizovať svoje závody a vo väčšej miere využívali nové technologické zariadenia na elektrický pohon. To súviselo s celkovým zvyšovaním výkonov vlastných závodných elektrární. Podiel celkového využiteľného výkonu elektrogenerátorov v cukrovarníctve bol v roku 1945 32 MW. Najväčším spracovateľom cukru na rôzne druhy cukrovíniek ostávala firma Stollwerk v Bratislave, vyrábajúca koncom tridsiatych rokov uvedený tovar prostredníctvom 215 pracovných strojov, poháňaných 65 elektromotormi s príkonom 287 kW a závod v Trnave s novým názvom Figaro, predtým Fischer.²⁰⁴

Technická rekonštrukcia prispievala k znižovaniu vlastných nákladov jednotlivých podnikov aj v odvetví mlynárstva. Na začiatku roku 1938 tu pracovalo viac ako päťdesiat komplexne mechanizovaných mlynov a asi 170 tzv. poloautomatických mlynov. Na plne mechanizované závody pripadalo 63 % z celkovej spotreby elektrickej energie v odvetví, ktorá predstavovala viac ako 20 mil. kWh roku 1938. Do roka 1945 sa spotreba zvýšila na 38 mil. kWh.²⁰⁵

Výrazne postúpila aj modernizácia v pivovarníctve a sladovníctve. K najväčším výrobcam patrila firma Stein v Bratislave, ktorá zvýšila výkon pohonných motorov do roka 1938 na 350 kW, ďalej pivovar a sladovňa Bauernebl Košice s výkonom 330 kW, sladovňa Eckstein v Nitre s výkonom 280 kW, ktorá bola napojená na JSE. Z 13 väčších pivovarov odoberalo 10 závodov elektrickú energiu výlučne od všeužitocných podnikov.²⁰⁶

Z celkového výkonu pohonných strojov v 351 liehovarníckych závodoch v roku 1935, ktorý predstavoval 5,2 MW, tvoril využiteľný výkon elektrogenerátorov výkon len asi 22 %. V 13 najväčších liehovaroch bolo sústredené až 65 % príkonu všetkých elektromotorov.²⁰⁷

Z ďalších odvetví potravinárskeho priemyslu mali priaznivé podmienky na využitie výrobných kapacít a technický rozvoj závody na konzervy a kávovinu, zvyšujúce dodávky pre armádu. Išlo spravidla o menšie závody, ktoré však systematicky aplikovali elektrický pohon, využívajúc možnosť dodávok lacnej energie od SE. V tabakom priemysle sa zvyšoval odber elektrickej energie najmä v súvislosti s modernizáciou v závodoch prechádzajúcich na výrobu cigariet. Dopyt po cigaretách totiž stále vzrastal, kým záujem o cigary výrazne poklesol. O urýchlenní modernizácie v tabakových závodoch svedčilo znižovanie stavu zamestnancov, napríklad v Banskej Štiavnici v roku 1939 až o 50 %. Celkový odber elektrickej energie v tomto odvetví by bol určite ešte vyšší, ale potravinársky priemysel bol v podmienkach vojnového hospodárstva paralyzovaný nedostatkom surovín. Niektoré podniky využívali svoje

204 PA VSE KE, f. Technická dokumentácia 1929- 1945 (nespracované), Zmluvne podmienky o dodávkach elektrickej energie medzi VSE a cukrovarom Trebišov. HALLON, Ľudovít -FALISOVÁ, Anna -MOROVICS, T. Miroslav, ref. 185, s.184.

205 ŠOBA BA, EZ, f. ZSE, k. 1, Zoznam mlynov odoberajúcich elektrickú energiu od SE 1945., HALLON, Ľudovít. Industrializácia, ref. 92, s.184-185.

206 ŠOBA BA, EZ, f. JSE, k. 7, Faktúry za dodávku elektrickej energie pivovaru Eckstein, HALLON, Ľudovít -FALISOVÁ, Anna -MOROVICS, T. Miroslav, ref. 185, s.184.

207 HALLON, Ľudovít. Industrializácia, ref. 92, s.187, Bližšie pozri tab.7.